
Position Paper voor Technische Briefing Ecologische Autoriteit voor Tweede Kamercommissie LVVN

Samenvatting

De Ecologische Autoriteit staat voor het waarborgen van een feitelijk en wetenschappelijk onderbouwd inzicht in de staat van de Nederlandse natuur. Als onafhankelijk orgaan hebben wij in 2023 en 2024 de natuurdoelanalyse van alle 130 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Nederland beoordeeld. Dit levert een diepgaand beeld op van de ecologische staat van deze kwetsbare natuurgebieden. Hieruit blijkt dat maatregelen voor natuurherstel mogelijk en snel nodig zijn. Deze inzichten vormen een onmisbare basis voor zowel natuurherstelmaatregelen als voor het op termijn zorgvuldig en onderbouwd weer verlenen van vergunningen.

De Ecologische Autoriteit

De Ecologische Autoriteit is opgericht om objectieve, wetenschappelijk gefundeerde adviezen te geven over ecologische vraagstukken, met name op het gebied van stikstof en natuurherstel. Ook kunnen we adviseren over bredere ecologische vraagstukken op het gebied van natuur, bodem, water en klimaat. Wij werken niet met vaste deskundigen, maar stellen op maat een werkgroep samen, passend bij het gebied waar we naar kijken. Een duingebied vergt immers andere expertise dan een hoogveen. Deze multidisciplinaire werkgroepen worden steeds, per gebied, samengesteld met deskundigen van de relevante kennisinstellingen van Nederland. Ze worden voorgezeten door één van acht onafhankelijk benoemde voorzitters. We baseren ons bij onze toetsingen niet op eigen onderzoek, maar reviewen de natuurdoelanalyses opgesteld door de 'voortouwnemer' (Provincies, Rijkswaterstaat, Ministerie van Defensie).

Een belangrijk onderdeel van ons werk is het uitvoeren van veldbezoeken. Tijdens deze bezoeken beoordelen we de situatie ter plekke en combineren we onze waarnemingen met de kennis van lokale deskundigen. Deze integratie van feitelijke natuurinformatie en gebiedskennis is cruciaal voor het formuleren van effectieve herstelmaatregelen. De natuurdoelanalyses en onze adviezen bieden samen de feitelijke en gebiedsgerichte informatiebasis voor besluiten door beleidsmakers en vergunningverleners.

De Ecologische Autoriteit toetst of de ecologische informatie juist en volledig is en brengt altijd openbaar advies uit. Zij doet zelf geen onderzoek of verwerkt resultaten. Evenmin stelt zij wetten, regels of normen op. Ze neemt geen besluiten, maakt geen beleid en beoordeelt geen individuele vergunningaanvragen. De Ecologische Autoriteit heeft op dit moment geen zicht op de biodiversiteit buiten de getoetste Natura 2000-gebieden, anders dan via rapporten van CBS/PBL/SoortenNL.

De staat van de 130 stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden

Begin dit jaar bracht de Ecologische Autoriteit het rapport '[Doen wat moet én kan](https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5133)'¹ uit. De Kamer heeft de Ecologische Autoriteit nu gevraagd hierop een toelichting te geven. Inmiddels heeft de Ecologische Autoriteit alle stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden in Nederland beoordeeld. De resultaten uit 'Doen van moet én kan' zijn daarom voor deze briefing geactualiseerd. Dit geeft een beeld van de feitelijke staat van alle stikstofgevoelige Natura-2000 gebieden in ons land.

---

¹ <https://www.ecologischeautoriteit.nl/adviezen/5133>

De natuur in veel van deze gebieden staat er ondanks aanzienlijke beheerinspanningen slecht voor. Veel natuurgebieden zijn verslechterd sinds ze onder bescherming zijn gesteld, of het risico op verdere verslechtering is aanwezig. Dit is strijdig met nationale en Europese verplichtingen. Nederland heeft verder te maken met achterstanden in natuurmonitoring en uitvoering van maatregelen om verdere achteruitgang te voorkomen en de natuurdoelen te behalen.

Uit onze analyse blijkt dat een aantal natuurdoelanalyses nog belangrijke informatie mist. Een 2.0-versie van de natuurdoelanalyses is nodig voor een robuuste natuurboekhouding. Over deze tweede ronde NDA's worden afspraken gemaakt met de provincies, Rijkswaterstaat en het ministerie van Defensie. Dit is in lijn met het regeerprogramma, dat het belang onderstreept van brede natuurdoelanalyses en van betere, meer uniforme en gebiedsgerichte data binnen en buiten natuurgebieden, en meer inzicht in systeemherstel en effectiviteit van maatregelen.

Hoewel de NDA's van de eerste generatie dus te verbeteren zijn, maken ze de ernst van de natuurproblematiek duidelijk. Daarmee bieden ze de basis voor urgente maatregelen op de korte termijn. Voor een compleet pakket aan maatregelen voor herstel van het landschappelijke systeem op de (middel)lange termijn is een langjarige en consistente aanpak essentieel. Verbrede en versterkte NDA's vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen.

Wat is nodig?

Voor een gezonde natuur zijn gezonde bodem, schoon water en schone lucht nodig.² Uit onze bevindingen blijkt dat deze basisvoorwaarden in veel gebieden niet worden gehaald en dat snel actie nodig is. Daarbij moeten we breder kijken dan alleen de natuurgebieden zelf. Een goed begrip van de positie van het natuurgebied binnen de hele landschappelijke context is essentieel. Zo komen de benodigde effectieve maatregelen voor duurzaam natuurherstel in beeld. Daarbij spelen meerdere drukfactoren een rol. Stikstof, water en waterkwaliteit spelen vrijwel altijd, voor andere factoren zoals druk door recreatie en opkomst van invasieve soorten zijn er grotere verschillen tussen natuurgebieden.

Uit onze beoordelingen blijkt dat de belangrijkste oplossingen voor herstel zijn het verlagen van stikstofuitstoot en het verbeteren van de waterhuishouding. Dit vereist dringend aanvullende maatregelen, niet alleen om de natuurdoelen te halen, maar ook om de stagnerende ruimtelijke en economische ontwikkelingen vlot te trekken. De natuurdoelanalyses en onze adviezen zijn een betrouwbare basis voor beleidsbeslissingen, zoals welke maatregelen nodig zijn en waar ze moeten worden ingezet. Op deze manier kan op termijn ook de vergunningverlening weer op gang komen. Dit vraagstuk raakt dan ook de hele samenleving.

De bredere opgaven: natuur, water en klimaat

In het regeerprogramma zijn de doelen voor natuur, water en klimaat opgenomen. Voor natuurherstel, verbetering van de waterkwaliteit (Kaderrichtlijn Water) en klimaatadaptatie – zijn goed onderbouwde, samenhangende en haalbare maatregelen nodig. Met behulp van deskundigen op het gebied van ecologie, hydrologie, landgebruik en bodem adviseert de Ecologische Autoriteit over innovatieve, doelgerichte en realistische maatregelen.

Onze adviezen zijn gericht op de feitelijke ecologische situatie. Dat betekent dat we rekening houden met de specifieke landschappelijke omstandigheden van een gebied. Geologie, hydrologie, bodem- en waterkwaliteit en hun onderlinge samenhang, verschillen immers per gebied en per regio. Naast het voortzetten en waar nodig verbeteren van het natuurbeheer voor het halen van ecologische doelen van de Kaderrichtlijn Water, en klimaatdoelen leveren duurzame, innovatieve en natuurinclusieve vormen van landbouw een essentiële bijdrage

---

² Zie ook onze factsheet over de zogenaamde landschapsecologische systeemanalyse (LESA) : <https://www.ecologischeautoriteit.nl/kennis/publicaties>

---

aan het halen van de doelen. Dit is ook van groot belang voor het duurzaam ontwikkelen van de voedselvoorziening. Dit alles gezien in het licht van voortschrijdende klimaatverandering.

Bredere betrouwbare natuurinformatie

Het belang van betrouwbare en feitelijke natuurinformatie wordt maatschappelijk en politiek gedragen. Er lopen diverse evaluaties, rapportages en initiatieven om data beter te benutten en uniformer te verzamelen. Het is van groot belang dit in samenhang te doen en ons zoveel mogelijk te baseren op beschikbare gemeten natuurdata.³ Zeker nu het verzamelen van natuurdata een decentrale taak is geworden.

We hebben in Nederland veel goede data. Deze worden in het beleid en bij evaluaties lang niet altijd gebruikt. Rapportages zijn niet altijd gebaseerd op alle beschikbare data, en maken gebruik van aannames en modellen om conclusies te kunnen trekken. Het ontbreekt aan samenhang en standaardisatie. Kwalitatief goede data zijn de basis voor inzicht, natuurherstel en vergunningverlening. De toenemende behoefte aan goede data stelt nieuwe, hogere eisen aan ons natuurinformatielandschap. Niet alleen is een schaalvergroting nodig, de monitoring moet ook beter worden georganiseerd. Bij het verzamelen van aanvullend ecologische data, is het effectief om het veldwerk meerdere doelen te laten dienen. De Ecologische Autoriteit staat klaar om onafhankelijk te adviseren over het juist, effectief en uniform verzamelen van natuurgegevens voor besluitvorming.

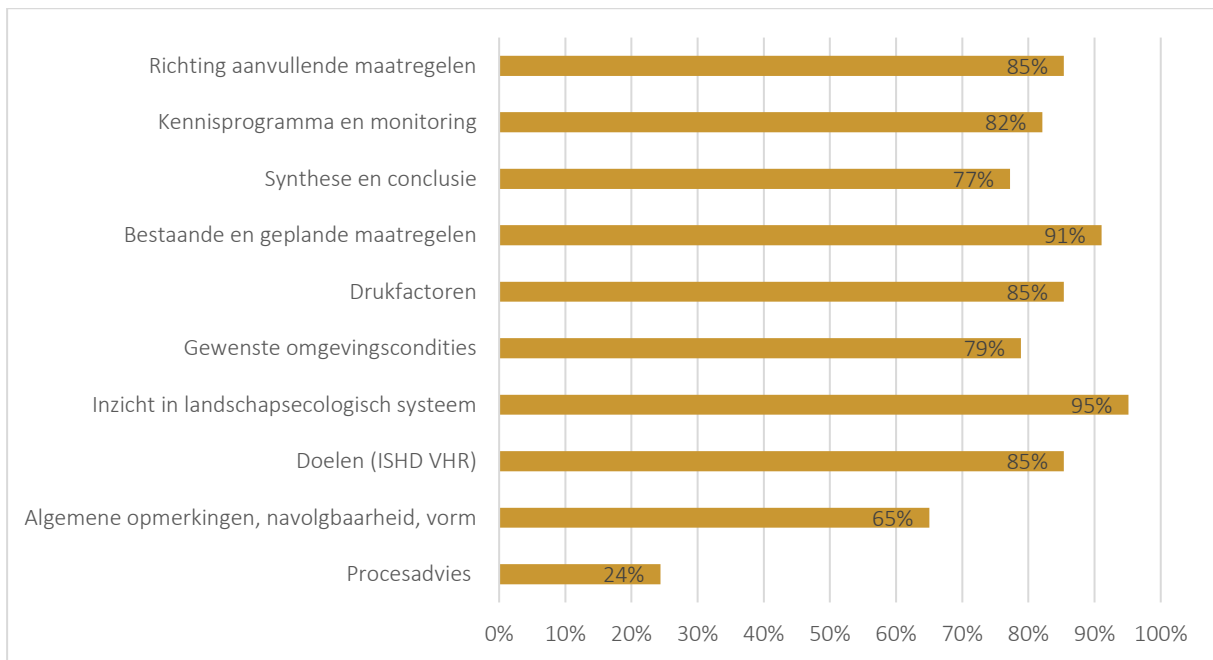
Conclusie

Met de onafhankelijke toetsing en veldbezoeken van de Ecologische Autoriteit is er voor het eerst een goed totaalzicht op de feitelijke staat van de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit biedt een uitstekende basis voor gerichte natuurherstelmaatregelen en een toekomst waarin effectief aan doelen gewerkt wordt en vergunningverlening in zicht komt, zonder de draagkracht van onze natuur te overschrijden. Feitelijke, wetenschappelijk en gebiedsgerichte natuurinformatie is essentieel voor het realiseren van de opgaven op het gebied van natuurherstel, waterkwaliteit en klimaatadaptatie en voor weloverwogen en verantwoorde besluiten.

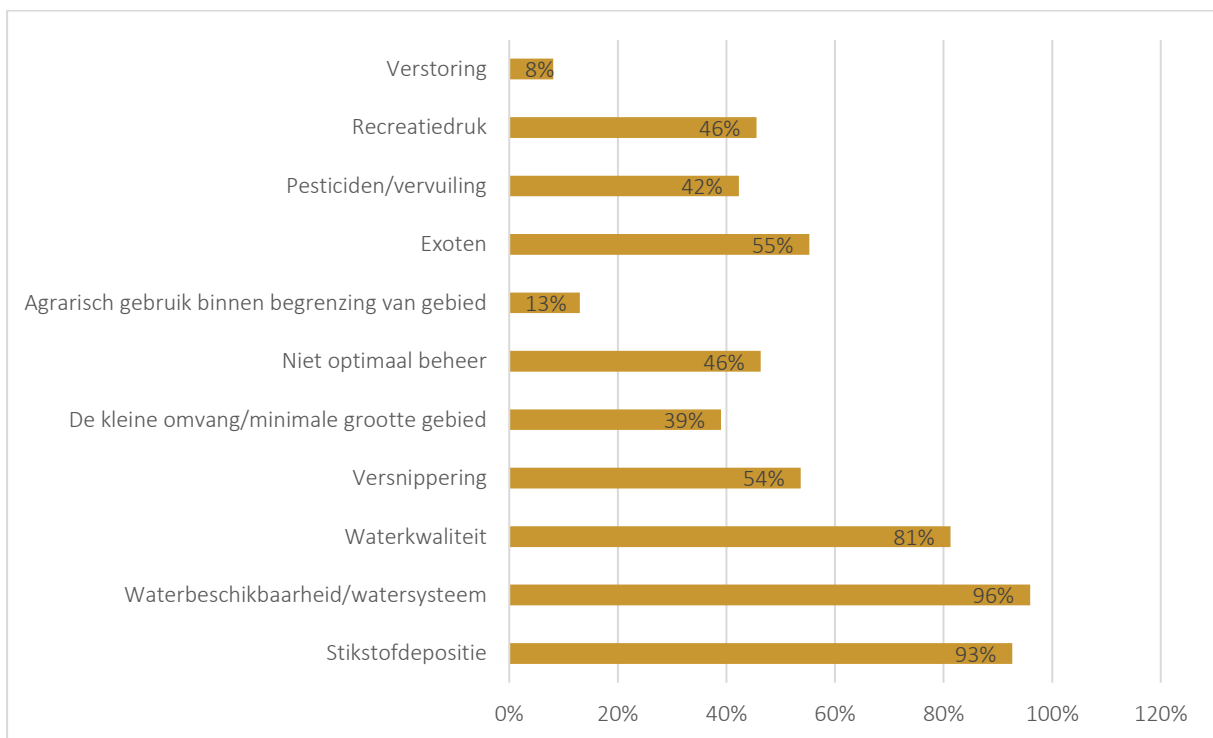
Hans Mommaas
Voorzitter Ecologische Autoriteit
Oktober 2024

---

³ Zie hierover ook het artikel van Dr. S. Turnhout, prof. dr. R. Beunen, prof. dr. ir. M.F. Wallis de Vries & prof. dr. I.J. Visseren- Hamakers1 Juridische borging van beleid vereist betere samenhang tussen natuurmonitoring en evaluatie van beleid M en R 2024/58

Figuur 1 Ontbrekende informatie in 123 getoetste natuurdoelanalyses. Dit is een update van figuur 1 uit het adviesrapport 'Doen wat moet én kan'.⁴

Figuur 2 Drukfactoren op natuur die spelen in 123 bekeken gebieden. Dit is een update van figuur 2 uit het adviesrapport 'Doen wat moet én kan'.⁴

⁴ https://www.ecologischeautoriteit.nl/docs/mer/p51/p5133/doen_wat_moet_en_kan.pdf